

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trlistopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopis se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Vse obsoja avstrijsko zunanjo politiko.

Avstrijski Nemci so polni sovraštva do Srbije in to so pokazali zlasti v balkanski vojni. Kričali in zahtevali so, da mora Avstrija z orožjem nastopiti proti oni državi, ki je bila do leta 1909. najboljša odjemalka avstrijskih izvoznih predmetov. Zunanje ministrstvo je tudi v tem zmislu uredilo svojo politiko, poslalo nebroj vojaštva na srbsko in črnogorsko mejo in v posvetovanjih zastopnikov velesil vedno nastopalo proti Srbiji.

Posledice so se pokazale. Srbija noče več kupovati od avstrijskih tovarnarjev in sploh od avstrijskih tržavljanov ničesar. Ker tudi druge balkanske države vsled vojne niso imele toliko potrebščin, je to prizadelo avstrijski industriji hud udarec. Obrat pri nekaterih tovarnah se je moral ustaviti, pri drugih pa zelo omejiti. Ker je pa avstrijska industrija večinoma v nemških rokah, je to najbolj zadelo Nemce. In v nedeljo, dne 14. septembra je osrednja zveza avstrijskih industrijev na svojem glavnem zborovanju izrekla najostrejšo obsodbo avstrijske zunanje politike. Poudarjalo se je, da je vse gospodarske depresije kriva zgrešena zunanja politika in da je vodstvo te politike, začenši s Prochasko, delalo napako za napako. — Mesto da bi bila zunanja politika orodje za gospodarsko razširjenje in razvoj, je dosegla ravno nasprotno: odrinila je našo trgovino iz starodavnih, več stoletij obstoječih tržišč in pregnala je politično prijateljstvo.

Zdaj, ko Nemci na svoji koži in mošnji čutijo, kako škodujoča je bila zunanja politika, jih je minilo vse sovraštvo do balkanskih narodov in radi bi bili tudi največji prijatelji Srbov, le da bi od njih dobili denar.

Spoznanje je torej prišlo in to spoznanje iz krogov, ki stoje zelo blizu vlade. — Nas le veseli to in zdaj je tudi jasno, da so ravno slovenski listi zastopali pravo mnenje, ko so pisali, da je treba v dobrih odno-

šajih živeti z balkanskimi državami. Seveda je bilo to takrat, ker so tudi balkanski Slovani priglasili udeležbo.

Radovedni smo sedaj, ali bo to izpametovalo naše državnike. Velikanske žrtve je moralo doprinesti avstrijsko prebivalstvo in čutili smo to povsod.

Na kmetih so nam jemali najboljše delavne moči in jih kar za pol leta zadržali pri vojakih na jugu. Pridelki se niso mogli razpečavati in nele tovarnariji, tudi agrarci so občutno trpeli vsled izgrešene zunanje politike in njenih gospodarskih posledic. Za vse velike žrtve, ki so stale milijone in milijone, pa ni pokazati ne enega uspeha, ampak velikansko gospodarsko oškodovanje.

S Srbijo se bodo v kratkem pričela trgovinska pogajanja in vse prebivalstvo hrepeni, da bi se za Avstrijo čim najbolj ugodne pogodbe sklenile. Pa kaj stori naša vlada? Grofa Forgacha, ki je bil prej naš poslanec v Belgradu in ki se je s ponarejenimi listinami v srbskem veleizdatniškem procesu nesmrtno blamiral, so poklicali v naše zunanje ministrstvo, da bi bil kot strokovnjak pri predstojećih pogajanjih s Srbijo. Slabšega niso mogli izbrati in ni čudno, da so celo zmernejši nemški listi vznemoljeni nad tem. Grof Forgach je bil skrajno nepriljubljen v Belgradu in se ni prav nič brigal za avstrijske gospodarske koristi.

Nemški konzul v Belgradu je znal razširiti vpliv Nemčije v gospodarskem oziru, da je skoro popolnoma izpodrinil avstrijske trgovce. Obenem je še podpihoval slabo razpoloženje proti Avstriji in ji skušal, kjer je le mogel, škodovati. In tako delajo naši zavezniki! Ali moremo potem zahtevati, da bi nas Srbija ljubila, da bi nam ona prinašala denar in odprla na stežaj vrata svojih trgov?

Ker je torej spoznanje o zgrešeni naši zunanji politiki prodrlo v vse kroge in se zdaj povsod grozno jadikuje, imamo pričakovati, da bodo delegacije in deloma tudi državni zbor ostro nastopili proti vodstvu zunanje politike. Grof Berchtold, naš zunanji minister, bo moral iti v po-

koj, kajti tako slabo že dolgo časa ni vozil avstrijske zunanje politike noben državnik kakor on.

Pričakujemo tudi od naših poslancev ostrega nastopa, toda od klerikalnih?! Še vsaki vladi so se udinjali, ker jim to nese, in še nikoli niso zastopali splošnogospodarskih koristi prebivalstva, ampak le za koristi svoje stranke in svojih gospodarskih podjetij. Njih hlapčevstvo vladi je plačano v obliki velikih podpor in v obliki ščitenja njihovih obsojencev, kakor tudi v pobijanju napredne stranke. Zato tudi ne pričakujemo od klerikalnih poslancev drugega, kakor pokorno prikimavanje vladi. Ali je bilo še kdaj drugače?

Kmetijsko vprašanje

na kongresu narodnih strokovnih organizacij.

Ker v poročilu o kongresu narodnih strokovnih organizacij nismo priobčili resolucij, ki so se sklenile glede kmetijskega vprašanja, storimo to danes in zlasti opozarjamo na prvo. Ako se vsi stanovji združujejo v strokovne organizacije, bi bilo to v prvi vrsti potrebno za naše kmetovalce. Sedaj obstoječe kmetske zadruge ne dosežajo mnogo uspeha, tako imenovana kmetska društva in kmetske zveze so le politične klerikalne organizacije. Treba je, da se kmet z druži s kmetom in pod vodstvom kmeta in da pristopijo k takim organizacijam res vsi občani ali vaščani. Za pojasnila, kako se snujejo kmečke strokovne organizacije in za podobne nasvete je naš list rad na razpolago.

Na gori imenovanem kongresu so se soglasno sklenile naslednje resolucije:

14. Potrebno smatramo zlasti strokovno organizacijo za slovenski kmetski stan, ki ga ob današnjem položaju slovenskega naroda štejemo za enega najvažnejših narodnih in gospodarskih elementov.

15. V svrhu pospeševanja razvoja domačega kmetijstva do viška popolnosti zahtevamo ustanovitev specialnih kmetijskih šol, kmetijskih nadaljevalnih šol z

gospodinjskimi tečaji, sploh ustanov, ki je mogoče z njimi dvigniti strokovno kmetijsko izobrazbo.

16. V svrhu razvoja poljenelske industrije in racionalne uporabe kmetijskih produktov z ugodnostmi velikega kapitala in veleproizvodstva, je kar najizdatnejše zgraditi kmetijsko združništvo. To zlasti v pospeševanju živinoreje, v svrhu posredovanja ob prodaji kmetijskih pridelkov in izdelkov ter ob nakupu kmetijskih potrebščin, v svrhu omogočenja uporabe dragocenih strojev, v svrhu melioracije (izboljšanja) planinskih pašnikov in močvirskih tal ter regulacije hudournikov, potočkov in rek.

17. Zakonitim potom je uveljaviti obvezno zavarovanje za vso katerikoli ujmam (elementarnim škodam), kužnim boleznim in drugim nezgodam podvrženo kmetijsko imovino (poslopja, pridelki, izdelki, živina itd.), kakor tudi kmetijskih delavcev in poslov za slučaj, da osiromašijo in postanejo vsled bolezni in drugih telesnih nezgod za delo nesposobni in za starost.

18. Zakonitim potom je ustanoviti nedeljivost kmetijskih posestev ter v tem pogledu urediti dedno pravo.

19. Enako je zakonitim potom urediti hipotekarni in osebni kredit v tej smeri, da je hipotečni kredit dopusten le do gotove meje, da bodi ta kredit proti nizkemu obrestovanju neodpovedljiv ter vračljiv v malih obrokih; v osebnem kreditu je izključiti menico, eksekucijo za osebni kredit na kmetijska posestva pa napraviti nedopustno

Novice z Balkana.

Mirovna pogajanja med Bolgarijo in Turčijo.

V Carigradu se že ves teden pogajajo bolgarski in turški odposlanci glede meje v tracijskem ozemlju. Odrin in Lozengrad sta izgubljena za Bolgare in o tem ni dvoma. Vprašanje velja le še glede mesta Dimotike in okolice, ki bo pa skoro gotovo tudi pripadla Turčiji. Pogodbo so že pisali v sredo in v tej pogodbi je tudi rečeno, da se prične izmenjava vjetnikov tri dni po podpisu miru. Posebna komisija naj reši narodnostno vprašanje ter naj se sestane mesec dni po sklepu miru.

V roparski Albaniji.

Albanci se že vadijo, da dostojno stopijo v vrsto evropskih kulturnih narodov. Ropati, požigati, krasti, moriti, to so znali že prej, sedaj je treba še meetingov, ker so ljudski shodi že zastarela stvar. Tak meeting so imeli v Lešu in Draču in bogve kje še. Zlasti meeting v Draču je interesanten, ker dokazuje, da so se gotovi Albanci že navadli tudi goljufije in kravjih kupčij z interesi ljubljene majke domovine. Tudi vladne krize za Albanijo niso nič no-

vega in ravno te dni je Esad paša v Draču vehemetno napadal provizorično vlado v Valoni. Provizorična vlada zopet misli, da so Grki podkupili junaka iz Skadra, da bi podpiral kandidaturo Fuad paše za albanski prestol.

Te dni pride baje ravnatelj dunajske bančne družbe Aleksander Weiner v Albanijo, da študira teren za ustanovitev Albanske banke skupno z milansko »Banca commerciale«. Delniška glavica te nove banke naj bi znašala pet milijonov kron.

Posledice nepremišljenih besed.

Govor grškega kralja Konstantina je rodil že posledice, ki so za Grško lahko še usodepolne. Država, ki jo danes francoski denarni trg ne podpira, ne more zlahka zadostiti svojim vitalnim notranjim potrebam. — »Matin« že grozi grški vladi, da bo Francoska prekinila pogajanja za posojilo 800 milijonov frankov, če se izkaže vest za resnično, da je grška vojna mornarica naročila tri dreadnoughte v skupni vrednosti 120 milijonov drahem. »Liberte« trdi nadalje, da Grška sicer še ni oddala naročil za svojo vojno mornarico, da pa hoče grška vojna uprava naročiti na Angleškem topove za 80 do 100 brzostrelnih baterij.

Romunski vandalizem.

Romunski častniki in vojaki so demolirali in onesnažili ruski spomenik na bojišču Arabikanka. Odrkali in zlomili so tudi ruske napise. Enako so vandalirali tudi drugod. Ruska javnost zahteva strogo preiskavo in zadoščenje od nehvaležne romunske vlade.

Črnogorska poslaništva.

V proračun prihodnjega leta se sprejmejo tudi postavke za nova črnogorska poslaništva na Dunaju, v Petrogradu, Belgradu in Albaniji. Albanski poslanik bo istočasno akreditiran tudi v Atenah. Na Dunaj pride kot poslanik bivši ministrski predsednik Mijušković.

Mir med Bolgarsko in Turčijo sklenjen.

Seja dne 17. t. m. bolgarskih in turških delegatov je trajala tri ure. Mejno vprašanje je bilo popolnoma rešeno. Dimotika ostane turška. V principu se je dosegel tudi sporazum v narodnostnem vprašanju. V četrtek popoldne se je vršila še ena seja mirovnih delegatov. O seji v sredo je izdala turška vlada oficijozen kumunike, v katerem konstatira, da se je dosegel v vseh važnih vprašanih sporazum. Meja se prične ob izlivu reke Marice in se konča ob izlivu majhne rečice Resvaja v Črno morje, severno od Quiade. Mesta Dimotika, Odrin in Lozengrad pripadajo Turčiji, Malko Tirново, Svilen in Ortakej pa Bolgarski. — Izid včerajšnje seje delegatov je pričakovalo prebivalstvo z veliko napetostjo. Pred palačo, v kateri se je vršila seja, je čakala cel čas velika množica poročila o uspehu konference. Seja je bila proti koncu prekinjena in turški delegati so

se zbrali pri velikem vezirju, kjer se je improviziral takoj izredni turški ministrski svet, da odloči, ali bi ne bilo mogoče dovoliti Bolgarski kakih koncesij v vprašanju Dimotike. Turški vojaški krogi, pred vsem pa vojni minister Izet paša, so ostali neizprosni in so bolgarske želje odklonili. Ko so se turški delegati vrnili, je trajala mirovna konferenca samo še par minut. Bolgarski delegati so ob sklepu konference sami izjavili, da ostane Dimotika Turčiji.

Razgled po svetu

Avstrijska vojna mornarica.

Mornariški proračun, ki ga bo vlada predložila delegacijam, bo obsegal samo čas od 1. januarja do 30. junija, ker obstoja namen preložiti računsko perijodo na termin od 1. julija do 30. junija. Baje olajšuje tako postopanje izdelanje proračunov. Na podlagi novega brambnega zakona naj se od leta 1914. naprej letni rekrutni kontingent vojne mornarice zviša, tako da doseže število moštva v prihodnjih štirih letih 27.000 mož. Z ozirom na aviačno službo se ustanovi nov oddelek, takozvana mornariška letalna specialiteta, ki naj bi štela do leta 1915 že že 10 častnikov in 15 mož. Na Reki je glasom lanskoletnih sklepov naročila mornariška uprava 16 torpednih čolnov za odprto morje po 250 ton, tako da bo takih torpednih čolnov 24, vseh malih torpednih enot pa 48. Nove torpedovke za odprto morje dobe stroje po 5000 konjskih sil in imajo hitrost 29 do 29¹/₄ morskih milj. Oborožene so z dvema cevema za lansiranje torpedov in s tremi brzostrelnimi topovi kalibra 7 cm. Za donavsko flotilo na dovan. otokih pri Novem Sadu določeno pristanišče začno graditi spomladi 1914.

Upravna komisija na Češkem.

V sredo v seji upravne komisije se je naznanilo, da znaša uspeh naklade na pivo do sedaj šele 60.000 K. Vsled pičlih dohodkov je morala državna uprava posoditi upravni komisiji meseca avgusta 1.200.000 kron in sedaj zopet 500.000 K. Do konca leta upajo dobiti iz naklade na pivo deset milijonov kron.

Tirolska volilna reforma.

Tirolski krščanski socialisti hočejo imeti svojo posebno volilno pravico z inteligenčno (!) volilno pravico duhovnikov. Zvesti svojemu prislovičnemu posebnemu stališču med avstrijskimi narodi, bi morali pač zahtevati za duhovništvo nadnaravno volilno pravico v občinske zastope. — Tudi na Tirolskem zahtevajo vse stranke, in teh ni malo (nemški liberalci, veleposestvo, konservativci, krščanski socialisti, več vrst Italijani), da se mora doseči najprej kompromis, dočim hočejo

krščanski socijalisti kar hitro zredigirati in sprejeti novo volilno pravico. Za enkrat so se pogajanja totalno razbila.

Madžari na Hrvaškem.

Kier le morejo, hočejo Madžari uveljaviti svoj jezik na Hrvaškem. Ni čuda, da nastanejo vsled tega afere. Ena teh afer je **vprašanje izkaza telefonskih abonentov.** Še pod režimom bana dr. Tomažiča je prišlo v Zagrebu do velikih cestnih demonstracij, ker je bil ta izkaz popolnoma madžarski. Ban dr. Tomažič je nato interveniral v Budimpešti in ogrska vlada je popravila to kršenje nagodbe. Sedaj pa je zopet izšel tak izkaz samo v madžarščini, kar je seveda na Hrvaškem izzvalo velikansko razburjenje.

Druga afera pa je še mnogo resnejšega značaja. Do sedaj je obstojala v Zagrebu samo ena madžarska ljudska šola za železničarje, iz katere so otroci prestopali ali v zagrebške srednje šole ali pa so šli na Ogrsko. Sedaj je železniška uprava izpopolnila to šolo s petim razredom, kateri razred pa je ogrski naučni minister priznal kot I. razred srednje šole, ker se podučuje tudi latinščina. Jasno je, da gre za ustanovitev madžarske srednje šole, za kar pa ne obstoja dovoljenje hrvaške vlade. Hrvaška vlada takega dovoljenja tudi ne more dati, ker bi bilo to v nasprotju z avtonomnim hrvaškim šolskim zakonom in hrvaško časopisje zahteva od vlade, da takoj zapre to madžarsko srednjo šolo.

Slovenija

s **Kranjski deželni zbor** bo vendar zboroval in sicer prične dne 24. t. m. z zasedanjem. Dolgo ne bo mogel zborovati, ker bo najbrž sredi oktobra pričel državni zbor delovati. Na to zasedanje smo radovedni, kajti prav gotovo je, da klerikalcem ni prav nič ljubo, da bi se zdaj vršil. Zato bodo pa kolikor mogoče malo javnih sej imeli in delo v odsekih zavlačeval. No, tudi takrat bo čas, da bodo napredni poslanci zahtevali račun o marsikateri stvari, ki je prišla od zadnjega zasedanja na dan. Kako bodo klerikalci polagali račune za vse krivice, ki so jih izvršili nad učiteljstvom, gasilci, z gospodarjenjem deželnega denarja, glede električnih naprav na Završnici, glede odkupa vodnih sil od T. Pavšlarja itd., zdaj še ne vemo, toda kakor vedno, niti dosti odgovarjali ne bodo, ker imajo večino in pri njih ni niti enega poslanca, ki bi imel drugače misliti kakor voditelji mislijo. Klerikalni kmetje so backi, prav taki backi so tudi klerikalni poslanci, ki smejo le kimati, toda samostojno ne sme nihče misliti, kaj šele nastopiti. Taki ljudje so zdaj gospodarji dežele Kranjske! Radovedni smo tudi, ali se bo dr. Krek sploh udeležil sej in če bo še tako mogočno stopical s svojimi škornji po zbornici.

s **Deželne električne naprave.** Klerikalni deželni odbor si hoče na vse kripnje pomagati, da bi prepričal ljudi, kako izvrstne in dobičkanosne so naprave, ki jih je dežela podvzela ob Završnici. Zdaj moramo naznaniti senzacionalna odkritja, ki jih je začel priobčevati inženir Milan pl. Šuklje, sin bivšega deželnega glavarja, v »Slov. Narodu«. Že prvi članek razodeva sramotno postopanje deželnega odbora v tej stvari. V nekem znastvenem časopisu, ki velja kot jako moderen list, je priobčil inž. Josip Tschermak kritično razpravo o električnih napravah dežele Kranjske in seveda kakor jud hvalil te naprave. »Slovenec« se je skliceval na to razpravo in rekel: glejte, kako druge, po privatnih interesih nemotene osebe, ugodno pišejo o tem. Inženir Šuklje se je pa obrnil na urednika znanstvenega lista, ki je profesor na praški tehniki, in ta mu je sporočil, da inženir Tschermak sploh ni na svetu in da se je priobčena razprava rodila v beli Ljubljani. Skovala sta jo po mnenju inženirja Šukljeta dr. Lampe in inženir Serbec, ki je za to dobil deželno službo, in ta dva sta se tudi najbrž v »Slovencu« pohvalila s tem delom. Tako znajo farbat klerikalci javnost. In če bo vse skupaj polomija, kdo bo nosil ogromne stroške? Kranjski davkoplačevalec! Ali je še kaj zaupati tem ljudem?

s **Seja deželnega odbora dne 13. septembra t. l.** Predseduje gosp. dr. Lampe. — Gosp. dr. Novaku se izroči cel kup pobotnic o potnih stroških deželnih uradnikov in deželnih odbornikov za leto 1912. Njegovi zahtevi da se mu naj da izpisek iz knjigovodstva, dr. Lampe ne more ugoditi, češ, da imajo uradi radi bližnjega deželnega zbora drugega posla preveč. — Glede računov tvrdke Redlich & Berger za dela v deželni elektrarni v Žirovnici za mesec maj v znesku po 10.623 K 51 vin., dalje glede dobavnih pogojev in cenika za dobavo električne sile industriji in dobavnih pogojev za oddajo električnega toka iz deželnih elektraren, izjavi zastopnik narodno-napredne stranke, da je po njegovem mnenju nadaljevanje del pri teh deželnih podjetjih nedopustno in kvarno deželi; zahteva pojasnila, so-li dela v Završnici medtem bila v resnici ustavljena, v kakem štadiju se ista sploh nahajajo in koliko se je do sedaj za ta dela izdalo. Gosp. dr. Lampe, dalje poklicana deželna strokovnjaka gg. Geilhofer in Srnec izjavljata na to, da dela v Završnici sploh niso bila ustavljena, da bodo ista v najbližnjem času dokončana, da se bo v prihodnji sezoni na Bledu že električni tok oddajal, da je trasiranje daljnovoda v okrožju Jesenice-Bled-Radovljica-Brezje izvršeno, da je 1500 interesentov priglašanih. Završnica je stala do sedaj 500.000 K; za Savo se je izdalo 200.000 K. — Gospod grof Barbo je mnenja, ker se je že začelo, naj se nadaljuje. Gosp. dr. Zajec izjavi, da je prepričan, da se vse dobro rentiralo. Nato se ra-

čun tvrdke Redlich & Berger, dalje dobavni pogoji odobre z večino glasov. Dobavni pogoji in ceniki se dajo v tisk. — Glede porazdelitve zastopnikov v okrajne cestne odbore interpelira zastopnik narodno-napredne stranke gosp. dr. Lampeta, če se je dalo vsem občinam, ki imajo 3000 prebivalcev, po enega zastopnika v zmyslu določil cestnega zakona. Gosp. dr. Lampe odgovarja, da je zgolj občina Zagorje tista, ki ima danes več kot 3000 prebivalcev, ki je dobila skupno z občino Kotredež enega zastopnika. Kot podlaga za razdelitev se je vzel uradni izkaz prebivalstva iz leta 1900. Takrat občina Zagorje še ni imela 3000 prebivalcev; statističnega izkaza za leto 1910. pa deželni odbor nima uradno na razpolago. Ugovor občine Zagorje se v tem pogledu z večino glasov zavrne. — Za trasiranje vodovoda Ribnica-Kočevje se naroči stavbnemu uradu, naj povabi znane sposobne tvrdke k ofertam. — Mlekarna v Št. Lovrencu je zgradila prašičerejsko napravo, ker je država obljubila 50% podpore, ki znaša 20.000 K. Sedaj pa država ne izplača podpore. Na račun te državne podpore se predujmoma izplača iz deželne blagajne 4000 K. Država se menda zato brani dati podporo, ker se prašiči ne kupujejo v domačih krajih. Živinorejska zadruga v Sodražici priredi dne 25. septembra razstavo in semenj plemenske živine. Dovolila se je podpora v znesku 500 K iz fonda za povzdigo živinoreje. Občine Breznica, Begunje in Mošnje nameravajo kupiti hišo za skupno ubožnico. Ogledati si jo morata preje deželni inženir in deželni zdravnik. — Zdravniška komisija na Bledu se razpusti; njeno aktivo in pasivo prevzame občina Bled, ki se ustanovi kot zdravniška občina Bled. Deželnemu odboru se predloži zadevni zakonski načrt. Pri tožbi gg. Štefeta in Kregarja proti sklepu občinskega sveta ljubljanskega, naj razdeli mestni magistrat ljubljanski 6000 kron potrebnim učiteljem v Ljubljani, se z utemeljevanjem gosp. dr. Pegana z ozirom na finančni položaj mesta in na dolžnost dežele (ne mesta), vzdržavati učiteljstvo, ugoditi proti glasovoma zastopnikov veleposestva in narodno-napredne stranke. — Prošnja Zveze kranjskih prostovoljnih gasilnih društev, naj se deželni odbor pri razdelitvi podpor ozira tudi na njene članice, se z večino odkloni. V odbor deželne gasilske zveze pošlje deželni odbor z veto-pravico dr. Pegana. Za tajnika gasilske zveze se imenuje gosp. Lavtižar. — Dovolijo se razne podpore gasilnim društvom, včlanjenim v deželni gasilski zvezi. — Denarja je 40.000 K na razpolago. Tudi vipavskemu gasilnemu društvu se dovoli podpora v znesku 2970 K zato, ker so gasilci obljubili, da ne bodo plesali, pač pa prirejali tombole. Bivšemu županu v Šent Rupertu, gosp. Zupančiču, se predlaga graja, ker po poročilu g. dr. Pegana ni prišel ob določeni uri k zaslišavanju deželnega uradnika gosp. Kristana v Št. Rupertu.

Pri tem se vname debata glede postopanja napram posameznim bivšim in sedanjim županom. — Graja se izreče proti glasovoma gosp. grofa Bartbota in gosp. dr. Novaka. — Gosp. dr. Pegan izjavi, da bo kaznoval samo obstinantne slučaje. O obstinantnosti so bila razna mnenja. — Na obratno ravnateljstvo v Trstu se obrne deželni odbor s prošnjo, da zavozi kamniški vlak na postajo južne železnice. — Dovolj se primeren kredit za izobrazbo dveh mladeničev pri »Alpenski vereinu«, ki bodeta potem obdržavala tečaje na Gorenjskem. — Dovolijo se razne podpore in nagrade šolam, učiteljem in učiteljicam — ali pa tudi ne. — Za provizorično nastanjenje poizkusnih orožnikov se dovoli nadaljni kredit za pet mesecev v znesku 300 kron. — Na vprašanje gosp. dr. Novaka, je-li gosp. Lampetu znano, da bo dne 24. septembra sklican deželni zbor, pravi gosp. dr. Lampe, da mu to uradno ni znano.

s Zakaj skrivajo, če se ničesar ne boje? V poročilu o seji deželnega odbora poročamo tudi, da se je predložilo deželnemu odborniku dr. Novaku cel kup pobotnic za potovanja deželnih odbornikov in uradnikov. Dr. Novak je želel dobiti izpisek od knjigovodstva, toda dr. Lampe mu ga ni dal. **Izdatki za potovanja znašajo menda 50.000 kron,** torej velikanska vsota, katero je treba pojasniti. Vprašati se mora, ali so bila ta potovanja res samo službena in ne tudi agitacijska. V zadnjem času je bilo vse polno shodov in agitacijskih potovanj klerikalnih veljakov, zato je opravičen sum, da klerikalci agitirajo na račun dežele, za denar davkoplačevalcev. Če imajo čisto vest, bi se ne upirali pregledovanju računov, v kakšne namene se je porabil oni denar, tako se pa lahko opravičeno sklepa, da so deželni avtomobili vozili klerikalno gospodo po agitacijskih potovanjih. — **Izkažite se, deželni osrečevalci!**

s Sokolski cvetlični dan prepovedan! V nedeljo, 14. t. m., bi se imel vršiti po vsem slovenskem ozemlju cvetlični dan, kjer bi se nabiralo prispevke za sokolski zlet prihodnje leto. **Vlada je to prireditev prepovedala!** Za klerikalne orle je vlada dala na razpolago demobransko vojašnico, sokolski dan je pa prepovedala! Ali ni to najhujša krivica, ki jo prizadeva naša vlada najboljšemu naprednemu društvu? Tudi to se bo nehalo, da bo vlada z dvojno žlico merila pravico. Treba je zdaj le to, da pošlje vsak prijatelj Sokola dar Sokolski Zvezi in tako se bo vsled ogorčenja naprednjakov in ljubiteljev Sokola lahko več nabralo nego če bi se priredili cvetlični dnevi. Darovi že obilno dohajajo, zato tudi naše somišljenike prosimo, da v znak protesta pošljejo vsak po svoji moči Sokolu darove.

s Zamaknjena Johanca v Vodica. V župnišču v Vodica slepari že več mesecev neka Johanca, ki se ob gotovih časih zamakne in tedaj se pokažejo na njenih rokah in nogah ter na levi strani prs kr-

vave srage. Nebroj lahkovernih ljudi je verovalo, da so to res Kristusove rane in da je čudezna Johanca nekako nenaravna, od Boga oblagodarjena ženska, katere priprošnja pri Bogu veliko pomaga. Nosili so ji v obilici darove in včasih je bilo župnišče kar oblegano, toliko ljudi je želelo videti čudeže. Radovedneži, ki seveda niso verovali v njene rane, so bili drugačnih misli, zlasti ker jih niso pustili blizu postelje, da bi si natančno ogledali rane in ker je v sobi, oziroma v postelji zamaknjene Johance tako grozovito smrdelo. Zdaj se je ta čudež pojasnil. Johanco so spoznali, ko je šla v ljubljansko klavnico kupiti kri in zdaj se tudi ve, da je gnila kri od živali, katero si je Johanca devala na roke in noge, tako smrdela. Daleč smo že v dvajsetem stoletju, ko taka preprosta ženska preslepari ljudi in ko je bila celo pod zaščito vodiškega župnika v župnišču samem. Saj menda župnik sam ni mogel verjeti v to sleparijo, toda najbrže je imel dobiček od teh predstav, ki jih je dajala Johanca s smrdljivo živalsko krvjo. Župnik kot zaščitnik vere pa uganja tako norčevanje iz verskih svetinj, kakor so ravno Kristusove rane. Daj bog vendar, da bi se ljudstvo spametovalo in obrnilo hrbet duhovnikom, ki se tako norčujejo iz vere.

s Onim, ki hočejo na Balkan! Od vseh strani dohajajo pisma, v katerih posamezniki prosijo za informacije o službah, ki bi se morda dale dobiti v balkanskih državah, zlasti v Srbiji. Ker je povsem nemogoče odgovarjati vsakemu posamniku na njegovo vprašanje, priobčujemo na tem mestu te-le, absolutno točne, iz poučenega vira izčrpane informacije: V srbsko državno službo se ne sprejme **nihče, ki ni srbski državljan.** To velja za vse stroke državne službe, torej tudi za armado. — Zdravniki lahko dobe službo takoj. Profesorjev in učiteljev bo Srbija rabila prilično število, vendar pa ne toliko, kolikor se misli. Ker pa je tudi za te predpisano srbsko državljanstvo, se bodo v to službo sprejemali po potrebi inozemci šele, ko bo izpremenjen zakon glede državljanstva. To pa se zgodi šele, ko bodo urejena in rešena druga nujnejša vprašanja. Za pridne obrtnike, ki imajo tudi nekaj denarja, in za sposobne delavce se dobi delo v Srbiji, odsvetujemo pa vsakomur, da bi šel doli na slepo srečo. Vsi ti naj počakajo, da se v Belgrad osnuje slovenski odbor, ki bo šel na roko slovenskim izseljencem!

s Opozarjamo vse naše gospodinje na Kolinsko kavno primes ki je neoporečno najboljšo blago te vrste, obenem pa edini pristni domači kavni pridatek. Vsaka naša gospodinja naj kupuje samo to kavno primes!

o Ljubljanska okolica o

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Odkar nas je zapustil naš največji dobrotnik, g. učitelj Žirovnik, gre v Št. Vidu vse rakovo pot.

Zlasti pa se krasna nova šola prav lahko sramuje sama sebe. Gosp. Klanfar so prevzeli Žirovnikov pestrobojni vrt — pač se težko dobi takšen in kakšen je sedaj? Drevje se sicer šibi — v zmoti, da rodi zanj, ki je je tako dolgo z veliko ljubeznijo gojil — pod svojim sadom, pa vrt je sam na sebi ves zanemarjen, porastel skozi in skozi s plevelom. Kakšna lepota prej, in kakšno razdejanje sedaj! Toliko o vrtu. — Sedaj pa še nekaj o »nadebudni« mladini. Pač razorane razmere. Včasih smo se res česa naučili, danes pa hodijo otroci v šolo vsak dan po par ur, menda samo zato, da imajo razne Urške in Tončke čas za sestanke. In v teh ubogih urah se ne nauče prav ničesar drugega, kakor neslanega prostaštva! Če vidi Sokola — pa naj bo že ped majhen smrkavec, že vpije in kriči za njim »baraba« in še druge lepo doneče primke. Res lepa vzgoja! Niti toliko otrok ne nauče, da bi pustili ljudi na cesti pri miru. Ponosni Št. Vid! Ena sama, pa prav globoko puhla fraza. Tak Št. Vid, ki se valja v nečisti gnojnici svojih pobožnih vlačug, naj vendar molči o svojem — ponosu, da se vsaj do dna ne osramoti!

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Zadnje nedeljo je imel župnik Tine Zabret pridigo o ljubezni. Govoril je nekako, da imamo troje vrst sovražnikov. Seveda — s prvimi ne smemo imeti nič opravka; z drugimi in tretjimi pa moramo občevati, kakor zahteva to krščanska vljudnost. Zdaj pa pogledimo, kako On to dela. Če sreča naprednjaka na ulici, ki ga seveda smatra za sovražnika svoje čednosti (Kaj pa fotografija pravi?), se obrne proč. Kaj, prijatelji, prav lepa vljudnost kavalirja španske kraljice! In če ga pozdravi naprednjak, kako težko potegne svoj klobuk z glave. Sicer so prišli že mnogi naprednjaki do tega zavedanja, da žeganega oholneža — kavalirja, več ne pozdravijo in pač delajo tako kakor on, pa zavedati se morate vsi napredni Šentvidci in obrniti mu hrbet, zakaj, on ni vreden, da vas pase!

Ij Iz Dravelj. Zvesta Marijina hčerka, pa obenem hudo trkana devica Pavla, bi se rada omožila. Vzame magari še takega Pepčka. Natančnejša pojasnila daje in sprejema cenjene ponudbe stari Špurc iz Dravelj. Posebno pa, če se za istega ženina trga še priznana lepotica in kraljica mazolov. To še povemo, da se svatba zahteva v najkrajšem času.

o Dolenjske novice o

d Iz Litije. Tudi iz naše Litije se naj čuje glas, da ne boste naši sotrpini kmetje mislili, da smo v resnici že vsi kmetje zlezli na Jurčetovo peč se gret, kadar ta pomaga žemlje peči. — Oh, nismo se ne še vsi navzeli Jurčetovega duha. Res je, da je Jurče po milosti dekana šmartinskega postal župan. Predla mu je takrat zelo huda, in nekateri so celo takrat trdili, da ga je

edino mati rešila. A mi, napredni kmetje, pa verujemo v našega Jurčeta, da on, kljub temu, če še prav ni hišni posestnik, ne bi storil kaj takega, kar so mu podtikali. No, to tudi nič ne stori, če se je baje oče izrazil, da mu prej ne bo dal »čez«, kakor kadar ga bo bridka smrt poklicala s tega sveta. Poglejte, gospod urednik, kako hudobni so ljudje, da sklepajo iz tega različne stvari. Nekateri celo trdijo, da oče že dobro ve, zakaj ne. Nam kmetom je to vseeno, če je posestnik ali ne. Glavna stvar je, da nam »velike zemlje« peče in mi kmetje pa pšenico mlatimo in meljemo, Jurče pa iz nje kruh peče, po katerem tudi naši napredni tržani radi segajo in si celo pri njem »kofe« kupujejo. — Saj nazadnje to pač ni nič čudno, če napreden Litijčan je županove zemlje. Bodite no pametni, tem zemljam je najbrže dal **dekan Rihar svoj blagoslov**. — Ja, ja, naši napredni Litijčani so mnogo zagrešili za časa volitev. Mislili so, da bo kmet prišel k njim ter jih prosil: Prosim, gospod N. N., če smem z vami voliti itd. — Greh, ki so ga gotovi krogi zagrešili nad nami kmeti, naj se popravi, ker med nami kmeti je vendar še dovolj odporne sile. Samo malo smo svojeglavni in kot posestniki se, odkrito rečeno, neradi klanjamo, naj si bo potem naprednjakom ali pa klerikalcem. — Ob priliki se bomo zopet oglasili.

d **Iz Hotiča pri Litiji**. Danes zabeležimo nekatere različne govorce, ki se širijo po naši občini. Kmalu bo leto minulo, odkar so »neznani tatovi« okradli blagajno pri županu Fran Dernovšku. Železno blagajno so — kakor tudi župan, **tatovi odnesli skozi okno ter zapeljali na prod k Savi**. Tam so jo razbili ter ukradli **2500 kron**. S tem je bila menda tudi preiskava zaključena. — Saj ti, slovenski kmet, si dobra duša; tvoje srce še tudi ni pokvarjeno, saj se zaveš, da na tem svetu ni za tebe nebeško kraljestvo. Delaj od zore do mraka, moli kakor da bi jutri umrl, in ubogaj gospoda duhovnika (seveda tudi takega, ki komaj pride iz lemenata, in to nič ne stori, če je prav za 40 let mlajši od tebe). Kar ti bo ta rekel, je vse prav, voli tako, kakor gospod hočejo, pojdi tja, kamor ti gospod veleva. — Glej pa, da bodeš dal v jeseni trikrat več bere kakor pa jo imajo »častiti gospod« v knjigi zapisano. Poglej, pošteni slovenski kmet, da »gospod« nima zemljišča, on ne more sejati, ne orati, in tudi ne žeti... Torej, ti trpin, kmet, ti, ki si usmiljenega srca, si trgaš od svojih ust ter pokladaš duhovniku na mizo vse najboljše, kar imaš. In kaj imaš za plačilo? Da te zmerja, da te celo preklinja, če slučajno bereš **edino pošten kmečki list »Slovenski Dom«**. In še veliko zlo ti stori za tvojo hlapčevsko ponižnost. Ob vsaki volitvi, bodisi za občino, okrajni cestni odbor, deželni zbor in državni zbor, hoče on imeti največjo besedo, katere može naj se voli, **in ta dušni pastir ne pomisli, da niti vinarja davka ne plača!** Običajno izbere duhov-

nik brezznačajne in hinavske može. In ti može te, pošteni duša kmečka, vladajo, ter ti pijejo mozeg in kri tvojega telesa. — Tako se godi nam, pošteni kmetom, po celi Kranjski deželi — in tudi nič boljše ni v naši hotiški občini. Tu imamo klerikalne kimavce za odbornike, ob sebi je tudi umevno, da je župan pristen klerikalec. (Tu pa ne moti častito duhovščino, če ta mož živi nemoralno, v pohujšanje cele občine. To je za duhovščino vseeno, če je prav drugemu ženo zapeljal; glavno je, da mož stori kot župan to, kar mu duhovnik reče.) — Sedaj pa k govoricam: Kmalu, ko je bila blagajna z denarjem vred ukradena, so se napotili nekateri v županovo gostilno in tu se je različno govorilo o tatovih. Župan je tudi posegel vmes ter se izrazil sledeče: **Kdo kaj ve o tatovih, naj bo tiho, ker to je boljše za Kranjsko deželo zaradi »mobilisirungs-instrukcija«**. To lahko s pričami dokazemo! Neka ženska je bila tisti večer, ker sta se z možem malo sporekla, zunaj, ter sedela na pragu od 2. do 5. ure ponoči. Ta ženska trdi, da ni nič videla in tudi ne slišala, da bi odnesli tatovi blagajno skozi okno. Zabeležili bi še še več govoric, a za danes naj samo to zadržuje. — **Opozorimo pa še enkrat državno pravdnštvo, da naj uvede natančno preiskavo, in to naj poveri orožniku, ki ima za to potrebne sposobnosti**. Orožniška postaja na Vačah je bila že opozorjena na nekatere stvari, a se ji menda ni vredno zdelo nadalje preiskati zadevo. **Če se pa bo poverilo vestnemu orožniku poizvedovanje, se bo kmalu dobilo neznane tatove**.

d **Shod dr. Zajca na Sv. Gori**. Uredništvu »Slov. Doma« v Ljubljani. Sklicujoč se na paragraf 19. tisk. zakona z dne 17. decembra 1862 drž. zak. št. 6 ex 1863, zahtevam z ozirom na notico, objavljeno pod zaglavjem »Opomba uredništva«, v 36. številki vašega cenj. lista z dne 6. septembra 1913, da sprejmete v zakonitem roku na istem mestu in z istimi črkami nastopni stvarni popravek: Ni res, da, ko pravim, da sem doživel poraz, med vrsticami priznam, da je bil to poraz, res pa je, da tega nikakor ne priznam. Ni res, da nisem hotel dati besede kmetom, ki so jo zahtevali, ampak da sem kar hitro zaključil shod, ker sem se bal še večjega poraza, res pa je, da od mene kmetje niso zahtevali besede, res je, da sem kmetu Ivanu Grabnarju jaz sam besedo ponujal, res je, da kmet Ivan Grabnar kljub temu ni poprijel za besedo, res je, da shoda nisem jaz zaključil in res je, da se nisem bal nobenega poraza. Ni res, da polomije s svojim shodom ne bom utajil z desetimi popravki, res pa je, da s popravki ničesar ne tajim, res je, da s popravkom popravim le neresnične trditve. Ni res, da nisem hotel povedati, koliko vinarjev znaša ta doklada, t. j. 40% deželna doklada, katero plačujem, res pa je, da sem hotel povedati, da ni res, da ne plačam niti vinarja deželne doklade, marveč, da je res, da plačujem 40% deželno doklado in

res je, da sem v popravku tudi to povedal, kar sem hotel povedati. — V Ljubljani, dne 12. septembra 1913. — Dr. Ivan Zajec, deželni odbornik. — Zopet smo vam napravili malo veselja in priobčili popravek, ki bi ga lahko vrgli v koš, tedaj najbrž želite, da bi se vaše ime in vaš poraz na Sv. Gori razširil po celem Kranjskem. To žalostno slavo vam privoščimo. Toda s popravki ste jako počasni, zdaj bi vendar že morali popravljati dopise v št. 37 našega lista. Na ta popravek boste dobili zopet odgovor, ki bo čimdalje bolj potrdil vsakega bralca v tem, da so poročila v »Slov. Domu« resnična. To pa store že vaši popravki sami, Ker vedno govorite, da plačate 40% deželno doklado, vas danes zopet vprašamo, koliko vinarjev pa znaša ta doklada, ki jo vi plačujete. Ustrezite vendar naši radevednosti! Se priporočamo za sotrudištvo.

d **Raka**. (Volitve v cestni odbor.) Deželni odbor je za volitve v cestni odbor krški ki so se vršile dne 14. septembra po novem volilnem redu na Raki, združil za te volitve občini Bučka in Raka, skoraj gotovo z namenom, da bi raški klerikalni občinski odbor, ki šteje 30 občinskih odbornikov, preglasoval bučenski napredni občinski odbor, ki šteje samo 18 občinskih odbornikov. Po pridni agitaciji bučenskega občinskega odbora se je zgodilo pa vse tako, kakor so napredni bučenski odborniki hoteli. Izvoljena sta bila gg. Jožef Pungersič, veleposestnik in župan občine Bučke in napredni občinski odbornik občine Rake Karel Šribar, posestnik na Ardrecu. G. župnik Jože Borštnar je s svojimi kandidati gg. Francetom Drnovškom in tukajšnjim županom Francetom Bajcem ostal v manjšini. Se pač tudi na Raki že podira falitna klerikalna občinska trdnjava.

Opomba uredništva. Zelo nas veseli ta novica in le svetujemo: Nastopite povsod samostojno in zmagati mora v celi deželi kmet, ki pa ne bo klerikalni petolizec.

d **Bučka**. Nekaj časa že imate mir pred Bučklanarji. Zdaj se pa moramo zopet oglasiti. Občinske volitve dne 17. julija so ostale našim klerikalcem v dobrem spominu. Ker tukaj niso nič dosegli, so pa vplivali pri cestnem zakonu, da bi se volitev odbornikov tako razdelila med občine, da bi bila naša občina preglašovana. To hočem dokazati. Občina Raka je precej večja od studenske, toda v Ljubljani so sklenili, da voli Studenec sam, saj je tam odbor ves klerikalen. Bučenski odbor je pa napreden, zato naj ta voli z raško občino, tam bode Bučka. Tam bode Bučka skozi padla. Pa ljubljanska modrost in našega Komljanca umetnost sta skozi padli, kajti za odbornika v cestni odbor je izvoljen naš vrli župan. To kaže, da je povsod jako priljubljen in da ima zaupanje pri ljudeh doma kot pri sosednih občinah. Kaj pa če bi ga za načelnika v cestnem odboru iz-

volili? Ali bi ne bilo bolje, kakor kakega — škrica? Kmet je le kmet, in ta mora s kmetom trpeti, pa zna tudi za kmeta vse storiti, kar je v njegovih močeh. Potem bi pa tudi Komljanec iz kože skočil, kajti že sedaj je tako jezen, da dva dni noče iti od same jeze na lov — na zajce, katere bolj ljubi kot kakega sina. Tako jemljemo polagoma klerikalcem pozicije iz rok. Še eno malo trdnjavo imajo, pa tudi tista pade, ako Bog da. In istikrat bode Komljančeva zvezda slave ugasnila za večno. O to bo jok in škripanje z zobmi, pa kaj hočemo, vse se enkrat obrabi.

Kismet.

d Škocijan. Dne 14. t. m. smo imeli volitev v cestni odbor. Odbornikom je bil izvoljen zopet gosp. Anton Činkole, posestnik iz Dobroške vasi in župan škocijanski. Dobil je 21 glasov, nasprotni kandidat, Ivan Globevnik, pa 7 glasov. Jako grdo je gledal po propadu, pa kaj se hoče, saj se poznamo. Mi nismo čuki, čukarska slavnost je pa že minila. Tako zna tudi Globevnikova čast zginiti. Pri nas imamo tri duhovnike, pa samo eno duhovno opravilo v Škocijanu. To pa radi tega, da bi Škocijanci, ki so sami obrtniki, nič ne skupili. Ako se bo to kaj dalje dogajalo, bomo vse tri spodili iz Škocijana, kajti samo davek plačevati in duhovnike za sekuro imeti, to vendar ne more iti dalje.

o Gorenjske novice o

g Iz Komende. Pri nas imamo izvrstnega nadučitelja. To je mož po božji volji in po želji župnika in Mejača. Lansko leto je imel celo leto dopust, pa ne zaradi bolezni, temveč ker je v Ljubljani obiskaval neko šolo. On je dober pevec in zato uči v izobraževalnem društvu petje. Tudi močan je in zato je vpisan med čuke in hodi z njimi vsak mesec k skupnemu obhajilu. Imamo pa tudi še več učiteljic. Gospodična Angela, ta nam najbolj ugaja. Je pobožna in ima še druge kreposti. Ko smo imeli letos novo mašo, je bilo naše učiteljstvo na svojem mestu. Reči moramo, da se razumejo prav izvrstno na postavljanje slavolokov. Vsa čast! Tudi gosp. Juvančič moramo priznati vse talente, kar jih more imeti pravi učitelj. Je pevec, šaljivec, abstinent itd. Le škoda, da prosi gosp. nadučitelj od nas. Ali bomo imeli še kdaj takega? Kakor čujemo, so dali vrli čuki za mašo, da bi ne dobil službe drugam. Tako je prav!

g Iz okolice Homca. Na Mali Šmaren je bila neka cerkvena pobožnost na Homcu. Zbobnali so na to pobožnost iz okolice veliko ljudi. Priredili se tudi shod, na katerem je govoril dekan Lavrenčič in jih farbal po stari navadi. Tudi dva kmeta, Čebulja in Česen, sta govorila, seveda vse to, kar sta brala v »Domoljubu« ali »Slovenecu«. Navsezadnje pa je to pobožno ljudstvo izreklo zaupanje dr. Kreku. To je res lepa reč, da Kreku zaupanje izrekajo ljudje, ki

mislijo, da je čist kakor angel, pa je imel več let razmerje z neko Dunajčanko Kamilo Theimer. Iz tega se lahko vidi, v kaki temoti klerikalni voditelji drže to ubogo in priprosto ljudstvo. Namesto, da bi vsaj lepo molčali o Kreku, pa ga ljudem kažejo kot svetnika. Krek sam ima toliko sramu, da se ne pokaže ljudem, temveč lepo mirna čepi v Podlonku na Gorenjskem in premišljuje lepe čase, ki jih je užival v hiši Theimerjeve, ti ljudski sleparji pa mu od ljudi dobivajo zaupnice. Sram naj bode vse tiste, ki vedo, kako je s Krekom, pa mu zaupnice dajejo. To se pravi iz Kreka norčevati se!

o Notranjske novice o

n Dolnji Logatec. »Domoljub« št. 36 z dne 4. t. m. je prinesel listek iz Amerike, ki na dolgo kvasi, kako je prišel neki Franc Mali z Dolenjskega v Ameriko in tamkaj postal ubijalec. Pravi, da je bil prej dober katoličan, pa da so ga v Ameriki liberalni časopisi tako pokvarili, da je počel laziti za omoženo žensko in postal ubijalec njenega moža. Sodišče ga je obsodilo v smrt na vislicah itd. Ta pravljica se je našemu gospodu župniku tako dopadla, da jo je porabil na zadnjem Marijinem prazniku za podlago svoje pridige in za napad na napredne časopise pri nas. Po domišljivosti našega župnika pripravijo človeka, da postane ubijalec, napredni časopisi in pa liberalizem sploh, pri čemur se je pa mož globoko vrezal. Mi bi ga le vprašali, če mu je znano, kakšne časopise je čital pater Mačoh v Čenstohovi, ki je umoril lastnega brata iz pohlepnosti do njegove žene, poleg tega pa še oropal romarsko cerkev za več milijonov rubljev. Kakšne časopise je čital oni klerikalec, ki je poslanca Schuhmajerja zahrbtno umoril? Kdo je pokvaril razne svinjarje-duhovnike na Kranjskem in drugod, ki so veliko število nedoletnih otrok oskrunili in tako ustregli svoji pohotnosti. Če se naš gospod župnik, ki se mu slične anekdote tako dopadejo, vsega tega več ne spominja, mu svetujemo, naj pogleda po lastni fari in videl bo, h kateri stranki spadajo osebe, slične Francetu Mali. Moral se bo prepričati na svojo žalost, da so to pristne cvetke iz njegovega »žardina«. Pri nas je slučaj Franceta Mali v Moeu. Runu znan in so osebe, ki vedo, da je Mali prišel v Ameriko res kot pristen klerikalec in je tudi kot pristen klerikalec iz pohlepnosti do tuje žene ubijalec postal. Smo tudi prepričani, da so takih in sličnih nesramnih dejanj le pristni klerikalci zmožni, a dokaz temu je že »Domoljub« sam, ki pravi, da je Malija duhovščina vislic rešila. Mi tudi vemo, kako bi pri nas duhovščina liberalca vislic reševala. Gosp. župnik, zopet vam svetujemo, malo manj zabavljanja proti napredi strani in časopisom, pa bo bolje za vas. Sicer ne bo daleč čas, ko boste v cerkvi imeli samo Francetu Maliju

slične osebe. Take stvari vzeti za podlago pridigi, je zmožen le omejen in fanatičen duhovnik, ki mu je lažnjivi »Domoljub« evangelij. Če hočete, gosp. župnik, za takega veljati, prosto vam; ljudje, ki mislimo s svojimi možgani, vas bomo po tem sodili.

n Občinske volitve na Rakeku. Po dolgem času se je vendar enkrat zljubilo klerikalcem, da so razpisali dopolnilne občinske volitve. Na volišče, dne 13. septembra so prignali vse in tudi s pooblastili jim je šlo zelo gladko, ko so imeli komisijo v svojih rokah. A vse to ni nič pomagalo, kajti naprednjaki, združeni s socijalnimi demokrat so vdobili tri mandate in tako bodo ti tvorili v novem občinskem odboru večino, na katero odpade 12 odbornikov, na klerikalce pa 8. Po dolgoletnih borbah je vendar padla ta klerikalna trdnjava.

o Zagorske novice o

zg V okrajni cestni odbor je bil izvoljen naš župan Tomo Koprivec.

zg Iz Zagorja ob Savi. Gospod učitelj Alojzij Kolenc se je poročil z gospico Marto Intiharjevo. — Želimo mlademu paru obilo sreče!

Ostali slovenski kraji

o Iz Sv. Petra v Klancu pri Kozini. Zopet pesek v oči, ki ga nam meče naš gosp. nunc Emil Šašel. Res, blaga ovčica je. V pridigi na Angelsko nedeljo je govoril, da se v naši fari bero pohujšljivi listi, ki pišejo proti veri in ki tajijo Boga. O ne, gospod nunc, takšen kakor naš list »Slovenski Dom«, jih je malo. Ta ne taji Boga in ne vere, ampak uči resnico in kaže pravico ter odpira nam kmetom oči. Prosimo vas, gospod nunc, da bi nas rajši učili o Kristusu in pustili naše kmečko glasilo pri miru. Ako boste tako delali, bo prišlo do tega v kratkem, da ne bo imel kdo pridige poslušati in bo v kratkem prazna cerkev. Potem pa bodo govorili, da smo ljudje, ki ne verujemo v Boga. Sedaj pa vi, dragi župljani, na noge, dokler je čas; sedaj ste slišali in ste videli, kaj se tu pri nas namerava. Klerikalna kača je videla, da je tu še prazen prostor, da bi se lahko vgnezdila in požrla še to malo narodnega življa, kar ga je še pri nas. Žrelo je že odprla, da bi nas požrla. To smo razvidili iz nedeljske pridige. Ali župljani, postavimo se v bran, dokler je še zunaj. Nastavimo ji zanjko, da se vlovi, predno pride do sredine, ker potem ne bo več moči. Potem bo prišlo do tega, da se bo brat z bratom grdo gledal in se bomo klali med seboj, kakor se po drugih krajih. Vam, gosp. nunc, pa svetujemo, da učite nas o Kristusu, kakor so delali aposteljani, ki so hodili po svetu kot božji namestniki. Ti so učili sveto vero, delali iz nevernikov kristjane, vi pa kot dušni pastir, sejete med nas sovraštvo in prepir v družinah. Zapomnite si, da, ako

bo šlo tako naprej, da se bomo še srečali v »Slov. Domu«.

Naprednjak.

o **Tolminsko.** Pasja steklina se pojavlja tukaj že več let brez prenehanja, poleti in pozimi. Med ljudstvom vlada veliko ogorčenje. Proč s tem! Naj bo veriga še tako dobro skovana — razpade. Prišli smo do prepričanja in razumemo dekadenco.

o **Z Goriškega.** Goriški nadškof je ob sodil dva klerikalna lista, namreč »Gorico« in »Primorski List«. Treba je bilo, da jih enkrat črtijo lastni pristaši, saj sta že itak dovolj zlobe in sovraštva napravila naprednim kmetom. Upamo, da bo v kratkem škof še »Novi čas« proklel, kajti ni ga gršega in nesramnejšega lista kot je »Novi Čas«. Ta list oblati vsakega, nikomur ne prizanaša. Dopisnike pa tudi dobro poznamo. Poštena kmečka lista na Goriškem sta »Soča« in »Primorec«, teh se držimo. Čujte, čujte, na Goriškem smo prišli tako daleč, da po Krasu nosi antikrist na hrbtu »jorge« in denar »špoga«. Fajmoštri, kaplani, rjavi vezirji, paše, se zapirajo v svoje fartine, kjer je »goto«. Primejo z mesnatimi rokami pero ter sleparijo kmeta. Romane, enciklike, silabas ter delajo druge slične recepte. Mi kmetje dobro poznamo farške zvijače. Pri vsakem poskusu imajo dolg nos, he, he. Da bi nas posnemali Kranjci! »Slovenski Dom«, ki ima take zasluge, da se po njem odpirajo ljudem oči, naj se razširi po vsej Sloveniji.

o **S tolminskih hribov.** Pri nas imamo zadnje tedne prav lepo vreme. Potrebno ga je, da dozore poljski pridelki, zlasti koroza, ki dobro kaže. Krompir, ajda, fižol vse dobro uspeva, da bo le tako naprej. Tudi otavo smo lepo posušili. Kar je odveč pridelkov, ne moremo spečati v severnih hribovih. Kot prometna zveza je par avtomobilov, pa to je kmetu več škode kot dobrote. Imamo debelega in tolstega poslanca, gotovo sedi zadnjokrat na poslanskem stolčku. Naš kmet je začel spoznavati volkove v ovčji koži; zato se grdo gledamo in to kažejo tudi dejstva. Neredna bera, pozabljeni ofri, krstni botri, tišina v farovžih, ravnanje s šolskimi otroci, pajčevine po harmoniju, nagle maše, pretresena prižnica, nered, gnjev itd. Smo tudi zadovoljni. Kaj hočejo duhovniki pri kmetskih zadevah? Bolje store, da vzamejo molek v roko, ki jim bo več koristil, kakor zabavljanje čez kmeta.

Gospodarstvo.

Kranjskim vinogradnikom v preudarek.

(Konec.)

Trpkoga in temnobarvnega belega vina v severnih krajih ne marajo, ker mu niso vajeni in imajo proti njemu razne predsojke. Ljudje so tam prepričani, da pri-

haja trpek (trd, zagaten) okus od galice, s katero se trte škrope in se boje zastrupljenja.

Vipavci in Belokranjci! Opustite vendar že enkrat nezmislno in storokopitno kipenje belega mošta v kadi na tropu in poprimite se novega načina pri pripravljanju belega vina, sicer ne bo vaš pridelek **nikdar pripraven za izvoz v severne kraje, kjer vino bolje plačujejo!**

Pa tudi domačini v Ljubljani, po drugih mestih in drugod niso več vajeni zagatnega okusa pri vinu in ne marajo takih vin. Vsaj boljše vino, ki ga mislite prodati, pripravite tako, kakor ga zahtevajo danes vinopivci!

Lani so prodali Vipavci po novem načinu (brez kipenja na tropu) napravljeno vino hitro in dobro. Kmalu ga je zmanjkalo. Po starem načinu napravljene vina je bilo še dovolj, ali kupci ga niso marali in je ostalo. Čemu to? To se pravi zaslepljen biti.

Le črno ali rdeče vino naj kipi v kadi zaradi barve. Tropine pa pecljajte, trop mešajte in kad zakrite, da se vino ne skisa. Dva (pri rdečem vinu) do šest dni (pri črnini) zadostuje pa vselej, da dobi vino pravo barvo, potem pa koj v sod ž njim in sod s kipelno veho zaprite.

Pa ne samo s pravilnim ravnanjem v trgatvi in v kipenju, ampak tudi z daljšim pravilnim oskrbovanjem vina se doseže dobro, stanovitno kapljico.

Treba je v pravem času pretakati, zalivati, to je sode polne držati, sicer je ves trud zastoj in se vino pokvari.

Vinogradniki! Danes svet v vsakem oziru napreduje. Otresite se tudi vi starih, nespametnih navad, da napredujemo vsaj toliko tudi v kletarstvu, kolikor smo napredovali v vinogradništvu. Bodite uverjeni, da bo to v prvi vrsti koristilo **le vam samim!**

Vinarski nadzornik **Skalický.**

gsp **Snaga pri prašičih** veliko pomaga, da se hitreje rede. Velike prašiče, zlasti pa rajske, večkrat umivaj in snaži, pa ti bo ta trud dobro poplačan, ker bodo prašiči hitreje rastle in bodo bolj zdravi.

gsp **Da krava lažje stori**, dajaj je tri ali štiri tedne prej vsak dan nekaj pestij tropin v pijačo. Nekateri sicer pravijo, da tega ni treba, vendar izkušnja potrjuje, da je dobro, ker krava lažje stori in se hitreje potrebi. Ako se krava ne more potrebiti, vlij ji trikrat na dan po 1 liter pijače iz redkih, kuhanih tropin v gobec in potrebila se bo kmalu. Sicer pa tudi ne bo s tem posebnih težav, ako si ji pred teletenjem dajal nekoliko tropin.

gsp **Slabim letinam** se poljedelci lahko izognejo s smotrenim gnojenjem. Skušnja uči, da se ozimina dosti boljše drži skozi zimo, kakor tudi proti neugodnemu vremenu in drugim škodljivcem, ako se pognoji s Tomaževo moko. Poleg hlevnega gnoja je gnojenje ozimine s Tomaževo

moko na hektar 400 kg za dosego čim večjega pridelka največje važnosti. Če se pa ne gnoji s hlevnim gnojem, je treba množino Tomaževe moke povečati za 500 do 600 kg in obenem pognojiti tudi s sorazmerno množino kalija in dušika.

gsp **Žabe in krote** so vrtovom koristne, ker preganjajo mrčese. Tudi krt je dober pokončevalec mrčesov. Če krt postane na vrtu nadležna, deni v krtine koščke jodoforma, pa ga preženeš.

gsp **Med.** Ponarejeni med se težko loči od pravega medu. Med ponarejajo s tem, da mu primešavajo melase ali invertnega sladkorja (to je mešanica iz grozdnega in sadnega sladkorja). V naravnem medu je en odstotek beljakovine, katere je v ponarejenem medu toliko manj, kolikor več je primesi. Kemičnim potem se da dognati z ozirom na beljakovino, v koliko je med pristen.

gsp **Pranje krtač.** Nekoliko sode raztopi v topli vodi in deni noter krtače tako, da so le ščetine v vodi. Čez nekaj časa krtače izdrgni in operi ter obes, da se posuše.

gsp **Mišnica**, prav poceni in dobra, se tako - le naredi: Na pergamentni papir z ostrim nožem nareži križ. Ta papir preveži na lonec, v katerem je voda. Na pergamentu na štiri voglje križa potresi zdrobljenega sladkorja in zraven deni par koščkov napečene slanine. Ob loncu na okoli lahko navežeš kako cunjjo, da miške lažje gori plezajo. Ko pride miš do križnega prereza, se pergament ušibi in miš cepne v vodo.

Zdravstvo.

zd **Ožig s fosforjem.** Ako si prižgal vžigalico in ti je odskočila forsorjeva glavica ter ti ožgala kožo, to lahko postane jako nevarno. Ako imaš pri roki sodavodo, urno vtakni ožgani člen v sodo in bo kmalu dobro.

zd **Citronin sok.** Ako te je kaka žival pičila, n. pr. bučela, si olajšaj bolečino, ako si namažeš rano s citroninim sokom. Citronin sok v vroči črni kavi olajša nervozni glavobol.

zd **Kuhano sadje** je bolj redvno kakor krompir, pa se v želodcu manj čuti, ker se lažje prebavi. Sadje dela kri in kosti in poživilja delovanje možganov. Mladina naj je mnogo sadja, surovega in kuhanega, pa tudi starim hasne. Sadne pečke naj se ne uživajo, ker od tega pride lahko vnetje slepiča.

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

LISTEK.

Begunci.

Povest izza francoske vojske.

(Dalje.)

Marjanica je ihtela in morda bi ostala še dalje tako srečna ob njegovi strani, da je ni opomnil sam:

»Čuješ, Marjanica, sedaj bo treba, da greva, gotovo te že davno čakajo. Mene tudi ni poleg, pomisli, kaj vse spletajo in govorijo o naju. Tu po bližnjici pojdeva in sama stopiš med nje, jaz se ne bom prikazal. Do gori te spremim, potem pa se vrnem nazaj v vas, da ne bodo preveč sumili.«

Nato sta se napotila v hrib.

Temna je bila pot. Kozje steze so se križale, ampak Matjaž je stopal v hrib kar navpik in držal Marjanico krepko za roko, dokler nista po kakem četrtturnem vspejanju in lazenju prišla na vrhunec.

Zbranih je bilo že toliko, da so komaj razločili posamezniki. Tupatam je že kdo vžgal trsko in jo zavihljal v zrak, a grmade se ni nikdo dotaknil.

Matjaž je obstal ob robu gozda in poslednjič stisnil Marjanicino roko, nakar je stekel nizdol, Marjanica pa je vse nekam zamišljena in žalostna stopila med množico.

Županov iz Zadola ji je podal bakljo in se ji nasmehnil, a Marjanici, kot se je videlo, ni bilo do smeha, ker malomano, brez vsakega veselja in ponosa je utaknila bakljo v grmado suhljadi, ki je hitro vzplapolala. Ogenj je kar lizal trhljad in nekateri so se hoteli pošaliti:

»Marjanica! Ali vidiš, kako gori?«

»Joj, kar z rdečim plamenom!«

»O, zelo rad te ima tvoj fant!«

Janez iz Zadola, županov sin, precej suhljat, a rdečeličen fant, ki ji je bil za petami in so se mu radi tega nekateri prav posmehovali, je poskusil junaško preskočiti ogenj, še predno se je pogasil največji plamen, a se radi tega tudi zbal, in v silnem zaletu kot ga je napravil, pred grmado tako smešno obstal, da so se vsi zakrohotali.

»Ne boš, Janez! Sramoto si napravil Zadolčanom!« se je nekdo pošalil in Janeza je bilo sram, da ni vedel, kam bi se skril.

Ko je s plamenom nehalo goret, a je bilo še daleč naokrog svetlo, so že mnogi prosili Marjanico, naj zapleše, ker radovedni so bili vsi, katerega si izvoli. A Marjanica se je le branila in še Brinšek sam je ni mogel pripraviti, da bi zaplesala.

Fantje so že dregali drug drugega in se pomenljivo ozirali in mnogi so si šepetali:

»Aha, Matjaža ni!«

To je naposled zapazil tudi Brinšek in od jeze se mu je kar pobelilo lice, ker že preje, ko Marjanice tako dolgo ni bilo in so fantje vpraševali po Matjažu, se mu je vsilila misel, da se je gotovo Marjanica baš nocoj kje sestala z njim in se tako dolgo zamudila. A videč, da ga ni niti sedaj, se mu je zdelo zopet čudno in ni si mogel stvari tako hitro razjasniti.

In ker Marjanice le ni mogel nikdo prisiliti k plesu, so se najprej zavrteli fantje sami, a potem tudi z dekletami, a pravega veselja le nikakor ni bilo. Vse je bilo skoro dolgočasno in žene so dejale, da je to slabo znamenje, ako deklet, ki zažge kres, ne mara plesati in se drži klavrno kakor Marjanica.

Brinšek pa je bil trdno prepričan, da se Matjaž in Marjanica ljubita, kljub vsem njegovim grožnjam in prepovedi, in zato mu je tisti ukaz od oblasti, naj zbere za vojake sposobne fante, prišel tako prav, kakor še nikdar nikoli.

Toda hotel je ukreniti vse mirno, brez vsakega šuma, ker je vedel, da bi drugače vsi pobegnili in Matjaž gotovo med prvimi.

Ali predno je mogel izvršiti svojo nakano, je prišel tisti berač Jernejc, ki ima povsod svoj jezik, ako le slut, da bo kaj pijače, in je raztrobil fantom, kakor je zvedel Brinšek še tisti večer — vse do pičice, da so jih v Zadolu že lovili in da pride gotovo zdaj vrsta nanje.

In še nikdar ni imel župan Brinšek tako nemirne noči. Klel je biriče, da so se morali zakasnit tako dolgo in prej pobirati v Zadolu, da se je raznesla vest po njegovi vasi, snoval načrte, kako na vsak način dobiti Matjaža v vojake, obenem pa planil vsak hip k oknu, ako že niso morda tu biriči. Večkrat je začul, kakor bi kdo oprezno zapiral tam nekje vrata, in vse se mu je zdelo silno sumljivo, da dolgo ni zatislil oči... (Dalje prih.)

Kaj mora vsak Slovenec vedeti o Jugoslovanstvu?

I.

Prebivalstvo.

Jugoslovani se dele danes na štiri plemena, in sicer: Slovence, Hrvate, Srbe in Bolgare. Angleški pisatelj Seton Watson (Scotus Viator) navaja v svoji znameniti knjigi »Jugoslovansko vprašanje v habsburški državi« sledeče številke prebivalstva, ki se precej ujemajo tudi s podatki češkega učenjaka Luborja Niederle v lepi knjigi »Slovanski Svet«:

I. Slovenci	1,400.000	
II. Hrvatje:		
v Dalmaciji	500.000	
» Istri	200.000	
» Hrv. Slavoniji	1,750.000	
» Bosni in Hercegov.	400.000	
na Ogrskem	300.000	3,150.000

III. Srbi pravoslavne vere:

v Dalmaciji	100.000
na Hrv. in Slavon.	650.000
v Bosni in Hercegov.	850.000
» Črni gori	300.000
» Srbiji	2,600.000
» stari Turčiji	300.000

5,300.000

Srbi mohamedanske vere:

v Bosni	650.000
» Turčiji	100.000

750.000

Skupaj je torej vseh Srbov 6,050.000

IV. Bolgari:

na Bolgarskem	3,000.000
v Turčiji	1,800.000
na Romunskem	100.000
	4,900.000

Skupaj 15,500.000

Vseh Jugoslovanov bi bilo torej okrog 15 milijonov in so bili pred zadnjo balkansko vojsko razdeljeni na sledeče države: Avstro - Ogrska, Bolgarska, Turčija, Srbija, Črna gora, Romunija in Italija.

Po vojski pride zraven skoraj gotovo še Grška in Albanija, ker se bo vojni plen brezdvomno razdelil tako, da ostane v slednjih dveh neslovanskih državah precej Slovanov. Izmed ostalih držav so popolnoma slovanske sledeče: Bolgarska, Srbija in Črna gori. Po vojni bomo imeli Jugoslovane torej v devetih državah, in sicer v treh samostojnih slovanskih (Bolgarska, Srbska, Črna gora), potem v šest narodno mešanih (Avstro - Ogrska, Romunska, Turčija, kjer sega slov. prebivalstvo preko Carigrada v Malo Azijo, Grška, Albanija, Italija). Največ Jugoslovanov, in sicer po zgornjih podatkih nad 7 milijonov ali skoro polovica spada v avstro - ogrsko državo, vendar pa ne pridemo do prave veljave, in sicer zato ne, ker so nas raztrgali in razdelili na obe državni polovici, ogrsko in avstrijsko, razun tega na Avstrijskem na 7 kronovin; na Avstrijskem nas zatirajo Nemci, na Hrvaško - Ogrskem pa Madžari. Končno imamo še Bosno, kjer skušajo Nemci in Madžari skupno zatirati Jugoslovane. Tako smo razkosani Jugoslovani na devet držav, in skoraj nešteto število deželnih in državnih zborov. In vendar nas je vsega skupaj nad 15 milijonov. V Evropi pa je le šest držav, ki imajo več prebivalstva, kakor je nas in 16 držav, ki imajo manj prebivalcev, kakor 15 milijonov; nadalje je nas Jugoslovanov samo v Avstro - Ogrski skoro toliko, kakor Nemcev v tej državi.

O jeziku, ki ga govore Jugoslovani, bom pozneje posebej razpravljal. Le o veri še danes nekaj podatkov. Slovenci so vsi katoliške vere — Hrvatje tudi — Srbi so pa pravoslavni — so torej tudi kristjani, kakor Slovenci, vendar je njihova vera od katoliške cerkve v toliko različna, da ne priznavajo rimskega papeža za svojega

cerkvenega poglavarja, potem da se maša v srbski cerkvi bere v srbskem, oziroma staroslovenskem jeziku, ki ga vsak vernik razume, medtem ko pri katoličanih nihče ne razume latinskih molitvic; važna razlika na zunaj je tudi v tem, da se srbski duhovniki (svešteniki, popje) lahko ženijo in nosijo vsi dolge brade. Iste vere, kakor Srbi, so tudi Bolgari, torej pravoslavne. Vendar imajo Srbi svojega lastnega cerkvenega poglavarja in Bolgari svojega. To dela zopet razlike med srbsko in bolgarsko pravoslavno cerkvijo, tako da se obe ne čutite kot eno, temveč kot dve samostojni cerkvi ali veri.

Med zgornjimi številkami najdemo tudi 750.000 Srbov mohamedanske vere. Velika večina teh stanuje v Bosni in Hercegovini, nekaj jih je v krajih, ki so jih Srbi osvojili v zadnji vojski. Sami se pravzaprav ne prištevajo med Srbe. Le nekaj jih je, nekaj jih je pa zopet takih, ki se prištevajo med Hrvate, posebno v Bosni in Hercegovini — ker pa govore Srbi in Hrvati enak jezik in so pravzaprav en sam narod, če tudi imajo dve imeni in govori isti jezik tudi teh 750.000 Mohamedancev, potem je najbolj pravično, da rečemo: to so Srbohrvati mohamedanske vere. Razuntega je tudi še nekaj Bolgarov te vere, tako, da lahko rečemo, da je vseh Jugoslovanov turške vere približno en milijon.

Potemtakem bi se Jugoslovani delili po veri približno sledeče:

Katoličanov	4,500.000
Pravoslavnih	10,000.000
Mohamedancev	1,000.000

Skupno 15,000.000

Miloš Stibler.

Razno

* **Deček umorjen radi ene kumarice.**
V Beykozu je kupil 60letni Ozman, delavec v kamnolomu, tako pišejo iz Carigrada, nekaj kumaric. Neki 9letni deček vzame eno in zbeži. Ozman vzame nož in leti za dečkom, ujame ga in mu zasadi nož v truplo, da je deček padel mrtev na tla. Po večurnem iskanju so našli morilca, ki je kvartal v hiši svojega prijatelja, ter ga aretirali.

* **V Marsilju na Francoskem** sta pretepla brat in krušni oče svojo sestro tako hudo s palicami, da je ta za dobljenimi ranami umrla v bolnici in to radi tega, ker se je sestra, oziroma pastorka, poročila z nekim mohamedancem, kar je bilo po njihovem mnenju grozno pregrešno in za katoličanko nedovoljeno. Po izvršenem zločinu sta zbežala v Anglijo. Policija ju sleduje.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Prekrasne škatlje (doze)

ki smo jih prvotno dali napraviti namesto drugih daril za naše odjemalce, razpošiljamo odslej splošno. Napravljene so po umetniških načrtih iz močne pločevine, zunanost pa je starosrebrna imitacija, in razpošiljamo take škatlje, napolnjene z rženo kavo, v skupni teži 5 kg za K 450. — Poštino trpimo sami. Glede na kako nespornost opozarjamo na to, da razpošiljamo škatlje samo dokler bo še kaj pičle zaloge. Prosimo za skorajšnjo naročitev.

Oldřich Vitáček, Praga, Karlín 4. (Češko).

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 13. septembra 1913.

Dunaj: 86, 2, 44, 83, 49.

Dvignjene v sredo, dne 17. septembra 1913.

Brno: 2, 70, 23, 59, 85.

Gradec: 31, 26, 72, 12, 17. ■

Aškerčevo poslednje delo:

Atila v Emoni.

Cena broširane knjige 1:40 K,
vezane 2:40 K; po pošti 20 v več.

Naroča se v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKAVLJUBLJANI

v lastni hiši, Prešernova ulica šte. 3

je imela koncem leta 1912 660 milijonov kron denarnega prometa, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 300 tisoč kron rezervnega zaklada. — Sprejema vloge vsak delavnik. — Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov.

Vloženi denar obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka.

Pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu, da se tudi obrestujejo. Hranilnica je pupilarno varna. V njo vlagajo c. kr. sodišča in jero bi denar mladoletnih otrok in varovancev, župnišča cerkven, občine pa občinski denar. Hranilnica stoji pod javno kontrolo in nadzorstvom c. kr. deželne vlade. Izključena je torej vsaka izguba vložnega denarja in to tudi za časa vojske, ker ima hranilnica denar razposojen na zemljišča. — Hranilnica posoja na zemljišča in poslopa proti $5\frac{1}{4}\%$ obrestim in najmanj $\frac{3}{4}\%$ amortizacije.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. — Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

Kmečka pisarna narodno-napredne stranke.

Vodstvo narodno-napredne stranke je ustanovilo v svojem tajništvu posebno kmečko pisarno, ki je na razpolago vsakemu naprednemu kmetovalcu za popolnoma brezplačni pouk o vseh političnih, upravnih, davčnih, pristojbinskih in vojaških zadevah. Izključene pa so zasebne pravde.

Pisarna bo poslovala za sedaj le pismeno in vsak napreden kmetovalec, ki je potreben kakoršnegakoli pouka v zgoraj navedenih strokah, naj se obrne zaupno s posebnim pismom, kateremu je priložiti 10 vinaro znamko za odgovor (ako se želi odgovor v priporočenem pismu, pa 35 vinaro znamko) na: Kmeto pisarno narodno-napredne stranke v Ljubljani, Wolfova ulica 10.

Ob sebi umevno je, da je pisarna na razpolago tudi naprednim kmetским županstvom.

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

Pozor! Pozor!

50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo 9 kron.

Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila, sem bil pooblaščen velik oddelek čevljev daleč pod izdelovalno ceno spraviti v denar. Prodajam torej vsakomur: **2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove**, usnje rjavo ali črno, galoširano, z močno zbitimi usnjatimi podplati, velecleg, najnovejša fazona, velikost po št. Vsi 4 pari stanejo samo 9 kron. Razpošilja po povzetju.

J. GELB, izvoz čevljev, Novi Sandec, Galicija št. 123. 66

:: Zamena dovoljena, tudi denar nazaj. ::

Čitajte slovenska zgodovinska romana:

Kralj Matjaž.

Cena 2 K, po pošti 20 vin. več.

Opatov praporščak.

Cena 1.80 K, po pošti 20 vin. več.

Obe knjigi se dobivata v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

Gospodinjite najceneje

ako se poslužujete k pripravi Vašega zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi podobnega „pravega : Francka : z kavim mlinčkom“.

In zakaj?

Ker „pravi : Franck“

poseduje blagovonjav okus, ki povzdiga vonjavo zrnate kave ter je pritem vendar najcenejši, ker je najizdatnejši kavin pridelek.

amp 87,25.848

Lastna tovarna ur v Svici

1887

Zahtevajte „JUBILEJNI CENIK“ zastonj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južno! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške boleznij manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima

Moč! ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
Zdravje! karne Trnkóczy: Schönbrunterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sackstrasse št. 4.

Priporočljivo za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	72	1	92
1 „ „ „ II. „ . . .	1	52	1	72
1 „ „ „ III. „ . . .	1	40	1	48
1 „ telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 „ prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 „ „ „ (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 „ koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
„ Prašiči na klavnici . . .	1	12	1	30
1 „ kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	3	60
1 „ masla surovega . . .	2	60	2	80
1 „ masti prašičje . . .	1	80	2	00
1 „ slanine (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 „ slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 „ sala . . .	1	80	1	92
1 „ surov. margarinkega masla . . .	2	40	0	—
1 „ kuh. margarinkega masla . . .	2	60	3	—
1 jajce . . .	—	09	—	0
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 „ „ posnetega . . .	—	08	—	10
1 „ smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 „ „ kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 „ čajnega surovega masla . . .	3	20	3	60
1 piščanec . . .	1	20	1	30
1 golob . . .	—	40	—	60
1 raca . . .	2	20	3	—
1 gos . . .	3	60	0	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	40	—	—
100 „ „ „ „ 1 . . .	35	00	—	—
100 „ „ „ „ 2 . . .	34	40	—	—
100 „ „ „ „ 3 . . .	33	60	—	—
100 „ „ „ „ 4 . . .	33	10	—	—
100 „ „ „ „ 5 . . .	32	50	—	—
100 „ „ „ „ 6 . . .	31	80	—	—
100 „ „ „ „ 7 . . .	28	20	—	—
100 „ „ „ „ 8 . . .	16	60	—	—
100 „ koruzne moke . . .	24	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . I. . . .	50	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . II. . . .	44	—	—	—
100 „ ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	30	—	—
1 „ graha . . .	—	—	—	—
1 „ leče . . .	—	28	—	—
1 „ kaše . . .	—	32	—	—
1 „ ričeta . . .	—	26	—	—
100 kg pšenice . . .	23	—	—	—
100 „ rži . . .	18	50	—	—
100 „ ječmena . . .	17	50	—	—
100 „ ovs . . .	19	50	—	—
100 „ ajde . . .	26	00	—	—
100 „ prosa belega . . .	—	—	—	—
100 „ „ navadnega . . .	19	—	—	—
100 „ koruze . . .	18	50	—	—
100 „ činkvantina . . .	22	00	—	—
100 „ krompirja . . .	5	00	—	—

Lesni trg.
Cena trdemu lesu 8 do 11 K.
Cena mehkeemu les 7—do 8—K.

Trg za seno slamo, in steljo.

Na trgu je bilo

voz sena	7	—	7	50
„ slame	5	50	6	50
„ stelje	3	00	4	—
„ detelja	7	50	0	—

! Samo K 4.85 ura, verižica, vžigalo, s 6 užigalniki. !

Krasna fantazijska srebrna remontoarska ura za gospode.

Soliden, ploščnat in bogato graviran oklop z jako dobrim anker-delom, točno idoča s triletnim pismenim jamstvom, z elegantno **amerikansko double-zlato kavalir-verižico** in modernim nikelnastim žepnim vžigalom z 6 rezervnimi vžigali, zadostujoči eno leto. Vse skupaj proti povzetju, za samo **K 4.85.**

Pri naročilu 6 garnitur se da 1 garnitura zastonj.

Trgovina ur SCHAECHTER LEOPOLD

Dunaj 194—XVI/2 Lerchenfeldergürtel 5. — Zamena ali denar vrne.